

החזו"א ביקר פעם בביתו של מרן הגרי"ז זצ"ל, ואמר ביציאתו למלוויו: חשים כאן קדושת המקום. מסרו זאת להרב מבריסק. השיב: בוודאי חשים כאן קדושת המקום, שעה שהחזו"א נמצא פה.

(שמעתי)

* * *

אנשים שאינם מגדלים זקן ונמצאים בעבודתם בין פורקי עול התורה קשה להם לשמור על מנהגי האבל של שבועות ספירת העומר. נתבקשתי לשאול מרבינו, אם יש בזה היתר, מאחר שמתקני המנהג נהגו לגדל זקן תמיד, וממילא הגידול בימי הספירה לא בלט אצלם. השיב רבינו: גענוג דאז מיר שווייגען א גאנץ יאהר [די שאנו שותקים במשך כל השנה].

(הרב י. א. וולף שליט"א)

* * *

כאשר רבי יואל טייטלבוים, האדמו"ר מסאטמר, היה בא"י, בא לבקר אצל החזו"א. שאל האדמו"ר מסאטמר את החזו"א: איך הוא יכול לחיות באוירה שבארץ-ישראל? [הלא כתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ו ה"א), וכן אם היה במדינה שמנהגותיה רעים וכו' ילך למקום שאנשים צדיקים וכו' או שאינו יכול ללכת וכו' מפני הגייסות או מפני החולי, ישב לבדו יחידי, כענין שנא' בדד ישב וכו' כענין שנאמר מי יתנני במדבר מלון אורחים"]. השיב החזו"א: הלכתי למדבר [הכוונה לישיבות שלנו].

והוסיף הרב אנסבכר שלזה התכוון ירמיה, מי יתנני במדבר מלון וכו', שלאן לברוח למדבר — לחוג הישיבות, להתבודד — מהאוירה שברחוב — בישיבות.

(הרב י. אנסבכר שליט"א)

* * *

שני ראשי ישיבה מפורסמים שאלו את רבינו הק' לסיבת התנגדותו לזרם הרביעי (כידוע התנגד רבינו הק' להקמת רשת

החינוך של אגודת ישראל, שהיתה מוחזקת כולה על חשבון הממשלה. לעומת זה דרש גם אז לבסס את רשת החינוך כדוגמת החינוך העצמאי: על תמיכות הממשלה, העיריות, שכר לימוד מהורים ותרומות). השיב להם: מהי הגבורה? הובטח לנו כי דברי תורה לא ימושו מפי זרעך וזרע זרעך, אם לא היה קיים הזרם הרביעי, כי אז היתה הבטחה זו מתקיימת ע"י בעלי-בתים שבכל עיר ומושבה, שהיו מקיימים ומחזיקים בכספם את מוסדות החינוך. אולם אם פרנסי הדור מסכימים לחינוך תורתי במתכונת הזרם הרביעי, ממילא גם מן השמים מסתפקים שההבטחה של התורה תקויים בצורה מצומצמת כזאת.

(ע"י הר"ר משה שנפלד שליט"א)

* * *

המהר"ם מלובלין משתמש הרבה בביטוי „מקשין העולם“, ואם נצא לרחובה של עיר ניוכח לדעת ש„העולם“ אינו מקשה כלל שאלות מעין אלה. אלא מכאן עלינו ללמוד, שרק אלה שדעתם שקועה ותפוסה בקושיות ואיבעיות של התורה הם קרויים „עולם“ אמיתי.

(ע"י הנ"ל)

* * *

רבינו נסים גאון מתוודה בוידויו: „את אשר החמרת הקלתי ואשר הקלת החמרתי, את אשר אסרת התרתי ואת אשר התרת אסרתי“. נשאלת השאלה: בשלמא הקלתי את שהחמרת, או התרתי את שאסרת — יש בכך חטא ועוון, אולם אסרתי את שהתרת או החמרתי את שהקלת — מה פשע יש בכך שאדם מחמיר על עצמו במותר לו? אלא: במה דברים אמורים? — כגון אלה הרבנים המצדדים בהתרת איסור שמיטה ע"י מכירת הקרקעות המדומה לנכרי, ויחד עם זה הם מוחים בתוקף על כל קולא והיתר בהלכה, שניתן לשומרי שביעית. כוונתם ברורה: להוכיח שאין אפשרות לשמור על השביעית כהלכתה ולפיכך מן